

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่องสายสัมพันธ์ทางสังคมวัฒนธรรมและความร่วมมือกันของชาวบ้านในชุมชน ส.สุขทวีนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะหาคำอธิบายพฤติกรรมความร่วมมือกันของชาวบ้านชุมชน ส.สุขทวี ซึ่งผู้ศึกษามองว่ามีสถานการณ์ไม่ราบรื่นนัก โดยพยายามทำความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมในชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการเกิดขึ้นและดำรงอยู่ของสายสัมพันธ์ระหว่างกันของชาวบ้าน อันน่าจะมีความสำคัญยิ่งต่อการตัดสินใจของชาวบ้านที่จะร่วมมือกันกระทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง ทั้งที่เป็นการแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิต และที่เป็นกิจกรรมด้านการพัฒนาชุมชน ทั้งนี้เป็นการศึกษาโดยใช้แนวความคิดทางทฤษฎีการแลกเปลี่ยนทางสังคมเป็นกรอบหลัก ๆ ในการวิเคราะห์และเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสังเกตแบบมีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์พูดคุยกับชาวบ้านในระหว่างการออกภาคสนาม

ในการศึกษานี้จะมองความสัมพันธ์ทางสังคมว่ามีพื้นฐานอยู่บนการแลกเปลี่ยนประโยชน์กันระหว่างบุคคล ดังนั้นเนื้อหาในสายสัมพันธ์ต่าง ๆ ของชาวบ้านจึงเป็นเครื่องแสดงถึง กลวิธีจัดสรรประโยชน์และทรัพยากรของพวกเขา โดยกลวิธีดังกล่าวสามารถแยกแยะเป็นการจัดสรรประโยชน์สำหรับแลกเปลี่ยนกันในลักษณะการแลกเปลี่ยนเชิงเศรษฐกิจและเชิงสังคม นอกจากนี้ยังมีกลวิธีจัดสรรประโยชน์ซึ่งมิได้เป็นการแลกเปลี่ยน แต่เป็นการแสวงประโยชน์จากทรัพยากรของผู้อื่นอีกด้วย

กลวิธีจัดสรรประโยชน์รูปแบบต่าง ๆ จะได้รับการอธิบายในรูปของลักษณะความรู้สึกในจิตใจและบทบาทที่บุคคลคาดหวังต่อกันตามความสัมพันธ์ประเภทต่าง ๆ ในสายสัมพันธ์หนึ่ง ๆ ได้แก่ความสัมพันธ์ในครอบครัวและระบบเครือญาติ และความสัมพันธ์นอกครอบครัวอันแบ่งย่อยลงอีกเป็นความสัมพันธ์ในฐานะเพื่อนในละแวกบ้านเดียวกัน คู่แลกเปลี่ยนทางธุรกิจ และสมาชิกในวงการพนัน โดยลักษณะพันธะผูกพันอันเปราะบางระหว่างบุคคลที่เกิดขึ้นจากการแลกเปลี่ยนประโยชน์ภายใต้ความสัมพันธ์เหล่านี้เองที่ส่งผลให้การตัดสินใจร่วมมือกันของชาวบ้านในกิจกรรมเหนือระดับปัจเจกบุคคลจะจัดการได้ต้องดำเนินไปอย่างไม่ราบรื่นเท่าใดนัก